

Sandhedens time

af Jógvan Mørkøre

-Færøse interesser bør varetages af færingerne selv. Richard Mikkelsen må i den forbindelse fjernes som formand for Financieringsfonden, som skal have færøsk bestyrelse udpeget af de færøske myndigheder. Som långiver kan den danske stat få observatørstatus. Den danske stat overtager den del af gælden, som hidhører fra de såkaldte bankkredninger. Hele strukturlægningen bliver revurderet i forhold til IMF-økonomernes anbefalinger og intentioner skriver Jógvan Mørkøre, samfælgsfrøðingur m.a. i einum brævi til danska forsætisráðharran, Poul Nyrup Rasmussen, og sum Tíðindablaðið Sosialurinn sum tað fyrsta almannakunnger í dag.

Viðari sigur Jógvan Mørkøre: -Jeg er klar over, at det er tunge skridt at tage, men De skylder Deres forgængere og min morfar, at De forsøger at rydde op i det rod, De har ansvar for. Et rod, som i sandhed næppe kan leve op til socialdemokratisk principper for samarbejde inden for et rígsfællesskab.

Góði Poul Nyrup Rasmussen, statsminister og socialdemokrat.

Min morfar var socialdemokrat

Jeg tillader mig at skrive et åbent brev til Dem. Ikke kun fordi jeg er færing, og De som statsminister for det samlede kongerige har fået et afgørende ord i mangt og meget, som bestemmer den færøske nations fremtid materielt og politisk. Jeg skriver også til Dem, fordi min morfar var socialdemokrat eller javnaðarmaður, som det hedder hos os. Den socialistiske grundidé om et velfærdssamfund baseret på frihed, lighed og broderskab har min fulde sympati, men den udformning den fik på Færøerne, hvor det velfærdssamfund, som blev skabt, blev en del af det danske - det danske blev udvidet til også at omfatte Færøerne - har altid haft min dybeste skepsis. Til lagtingsvalg har jeg stemt for løsrivelsespartier til venstre for midten, folketingsvalg har jeg holdt mig fra, også gennem studieårene i København. For såvidt er det lidt paradoksal sidenhen at henvende sig til Dem som statsminister. Men jeg gør det, fordi min morfar troede på og støttede samarbejdet mellem danske og færøske socialdemokrater omkring dette politiske projekt igennem et langt liv. Nu ligger han, Johannes Weihe i sin grav og en ny generation forsøger i dag at videreføre det projekt, som han og andre færøske socialdemokrater stod for. Et projekt ikke kun i samarbejde med

danske socialdemokrater, men også i samarbejde med de partier i lagtinget, som efter anden verdenskrig støttede hjemmestyreordningen. Opbygningen af velfærdssamfundet på Færøerne blev kernen i denne, men samtidig også forudsætning for hjemmestyreordning og samhørighed med Danmark, for såvidt denne udvikling bidrog til at give hjemmestyreordningen en bred tilslutning og accept i befolkningen og pacificere de løsrivelses-tendenser, som markerede sig med overbevisende kraft i de første efterkrigsår.

Status efter 50 års socialdemokratisk dominans

Efter knap fem årtier med hjemmestyreordning og en stadig stigende velfærd melder spørgsmålet sig, om denne epoke er slut. Deres forestående besøg og de kommende forhandlinger mellem landsstyre og regering vil forhåbentlig give et klart svar.

Velfærden har fået sig et bovsud, som man næppe har oplevet lignende i vor del af verden. Vi oplever i dag en massiv arbejdsløshed og en social flugt ud af landet først og fremst af den mest udsatte, men samtidig vigtigste generation for fremtiden: Aldersgruppen 20-35 år med børn. Det er alarmende, for der er i denne gruppe en stor del mennesker, som efter endt uddannelse i udlandet var vendt hjem, men som sidenhen er blevet drevet på flugt igen. Disse mennesker og deres kvalifikationer ser vi

næppe igen bortset fra i forbindelse med kortere ferieophold. - De næstbedste må så forsøge at leve videre.

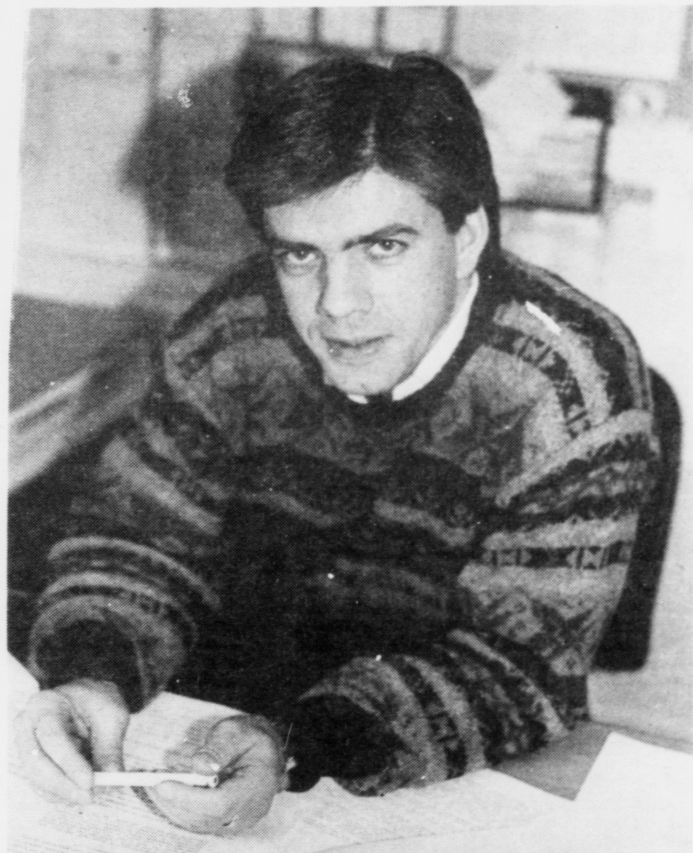
Hjemmestyreordningen står ligeledes som en tom skal, hvor de smukke intentioner om hjemmestyre forekommer mere og mere illusoriske i takt med den stigende og snigende magtovertagelse fra dansk side på stadig flere og flere felter for hver kriseaftale, som er blevet indgået mellem den danske regering og det færøske landsstyre.

Tilbage står blot samhørighed. I en trængt situation står samhørigheden stadig for mange som redningsplanken. Mest markant er det kommet til udtryk i et udbredt ønske inden for fagbevægelsen om, at staten overtager den færøske arbejdsløshedsforsikring. En række partier, fortrinsvis såkaldte hjemmestyrepartier, slog lignende toner an i valgkampen op til det nylig overståede lagtingsvalg.

For andre - et hurtigt stigende antal - fremstår samhørigheden med Danmark ikke længere som løsningsen, men som en basal del af problemet.

Situationen efter lagtingsvalget

Landsstyrekoalitionen, som blev dannet efter lagtingsvalget, er det nærmeste, vi kommer den traditionelle hjemmestyrekoalition, dvs. Javnaðarflokkurin, Sambandsflokkurin og Sjálvstýrisflokkurin. I tilfælg til disse erklærede hjemmestyrepartier er det ny parti, Verkamannafyl-

Jógvan Mørkøre, samfælgsfrøðingur skrivur opið bræv til danska forsætisráðharran. Mynd kalmar

kingin repræsenteret i koalitionen. Ud fra den betragtning, at de fleste af dette partis stiftere og frontfigurer er udbydere af Javnaðarflokkin, må det anses for at ligge på samme linie i spørgsmålet om forholdet til Danmark. - Selv om de i mangt og meget har markeret en kraftig opposition til de indgåede aftaler - Óli Jacobsens reaktion er Dem jo bekendt - så har de på ingen måde udtrykt ønske om politisk adskillelse, snarere tværtimod. Resultatet af lagtingsvalget udtrykte ellers meget klart, at vælgerne gav deres tilslutning til en borgerlig koalition, men enden blev efter meget lange forhandlinger og trakasserier på den borgerlige fløj, at hjemmestyrepartierne fandt sammen.

Set i bakspejlet undrer det måske ikke så forfærdeligt meget, for hvad kan en borgerlig koalition udrette, når det man kan kalde for færøsk politik er svundet ind til så at sige ingenting, hvorimod politik på Færøerne i realiteten bliver fastlagt i forbindelse med aftalerne mellem regering og landsstyre. I den forbindelse har en række nye aktører, danske aktører, spillet en ny og ikke uvæsentlig rolle siden den sorte oktoberdag i 1992, da den første aftale blev indgået. Et borgerligt landsstyre, hvor de to største partier, Sambandsflokkurin og Fólkaflokkurin står splittet i spørgsmålet om accept af disse nye aktører, specielt Financieringsfonden af 1992 og dets barn, monopolselskabet inden for fis-

»Det er bemærkelsesværdigt at sammenligne Deres forgængeres aktive støtte og samarbejde med færøske socialdemokrater i tidligere krisetider og så den krisepolitik, som de har stået som eksponent for«.

»Den manglende indsigt i Banktilsynets vurderinger har kostet færøske skatteborgere en øget gældssætning i milliardklassen i forbindelse med den skandaløse handel med de to store bankers aktieombytte. Det kunne og burde De have forhindret«.